
Vergaderjaar 1999–2000

23 490

Ontwerpbesluiten Unie-Verdrag

Nr. 137

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 24 september 1999

Onder verwijzing naar de geannoteerde agenda voor de informele bijeenkomst van JBZ-ministers in Turku op 16 en 17 september jl. (23 490 nr. 135) doe ik u, mede namens de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de staatssecretaris van Justitie, bijgaand het verslag van die bijeenkomst toekomen.

De Minister van Justitie,
A. H. Korthals

- Verslag

Aan het begin van de bijeenkomst schetste de nieuwe Commissaris belast met JBZ-aangelegenheden, de heer Vitorino, zijn visie op de doelstellingen voor de Europese Raad van Tampere. Als prioriteiten voor Tampere noemde hij op het terrein van de preventie en bestrijding van grensoverschrijdende criminaliteit de vorming van een preventienetwerk, jeugd- en stedelijk geweld, mensensmokkel, en geweld tegen kinderen. Op het terrein van de bestrijding van financiële criminaliteit zouden de JBZ-Raad en Ecofin-Raad nauwer met elkaar moeten samenwerken. De Commissaris kondigde aan dat de Commissie een nieuw voorstel zal indienen op het terrein van witwassen. M.b.t. asiel en migratie steunde hij uitdrukkelijk de multidisciplinaire benadering van de Werkgroep op Hoog Niveau. Hij hoopte een nieuwe budgetlijn te kunnen creëren voor vluchtelingen. Ook het incorporeren van de Overeenkomst van Dublin in het kader van het EG-verdrag, en het opstellen van gemeenschappelijke normen voor asielprocedures rekende de Commissaris tot zijn prioriteiten. Op het terrein van de civielrechtelijke samenwerking voerde hij tenslotte grensoverschrijdende familiebetrekkingen op als zijnde een prioriteit.

Grensoverschrijdende criminaliteit

1. Financiële criminaliteit

Een groot aantal lidstaten was van mening dat ofwel nationale wetgeving aangepast moest worden, met name in de bancaire en financiële sector, ofwel harmonisatie nodig was, dan wel dat de richtlijn inzake witwassen aangepast diende te worden. Enkele lidstaten brachten naar voren dat in de externe betrekkingen van de Unie er structureel aandacht gegeven moest worden aan de preventie en bestrijding van witwassen. Enkele lidstaten spraken zich erover uit dat het bankgeheim onder bepaalde omstandigheden opgeheven moest kunnen worden. Diverse lidstaten, waaronder Nederland, steunden de Commissie in haar pleidooi voor nauwere samenwerking tussen de JBZ- en Ecofin-Raad. Tenslotte spraken veel lidstaten zich uit voor een krachtige gemeenschappelijke aanpak van financiële off shore centra.

2. Criminaliteitspreventie

Meerdere lidstaten onderstreepten het belang van criminaliteitspreventie, waarbij sommige lidstaten expliciet aandacht vroegen voor jeugd-criminaliteit in de grote steden. Meerdere lidstaten stelden voor een nieuw financieringsprogramma op te stellen dat een veelheid van activiteiten in het kader van criminaliteitspreventie zou financieren. Een al dan niet door dit of een ander communautair programma te financieren Netwerk van experts op het terrein van criminaliteitspreventie zou moeten worden opgericht als adviesorgaan voor Raad en Commissie met betrekking tot criminaliteit(spreventie). Tenslotte zou een EU-strategie ter preventie van georganiseerde en grensoverschrijdende criminaliteit opgesteld moeten worden. Nederland riep op de uitwisseling van ervaringen met diverse preventiemethoden te intensiveren en pleitte voor uitvoering van reeds eerder geformuleerd beleid in het kader van het actieplan uit 1997 ter bestrijding van de georganiseerde criminaliteit.

3. Coördinatie van strafrechtelijke onderzoeken en vervolging

Vele lidstaten intervenueerden langs de lijn dat de justitiële samenwerking moet verbeteren. Sommige bepleitten rechtstreekse informatie-uitwisseling tussen magistraten, andere een Europese instantie waarin magistraten met elkaar samenwerken (*Eurojust, als complement van Europol*). Weer andere, waaronder Nederland, bepleitten een structurele versterking van het huidige Europees Justitieel Netwerk. Een tweetal lidstaten zag op termijn een duidelijke taak in grensoverschrijdende gevallen voor een Europees Openbaar Ministerie; een aantal andere lidstaten verklaarde zich geen voorstander van een dergelijk instituut, maar pleitte voor een verdere intensivering van de justitiële samenwerking, ook ten aanzien van de nationale prioriteiten.

Enkele lidstaten riepen op, op korte termijn te komen tot de harmonisatie van de bestanddelen van strafbare feiten gekoppeld aan grensoverschrijdende criminaliteit. Nederland riep op aan de hand van de door Europol verrichte analyses te komen tot een gezamenlijke prioriteitenstelling ten aanzien van opsporing en vervolging. Eén lidstaat zag hiertegen mogelijke juridische en constitutionele bezwaren.

Vele lidstaten bepleitten de oprichting van een Europese politie-opleidingscentrum; ook Nederland steunde dit initiatief. Sommige boden daarbij ook de zetelplaats aan. Vele lidstaten wezen op het belang, van Europol meer te maken dan een dienst voor de uitwisseling van informatie. De uitbreiding van bevoegdheden overeenkomstig het Verdrag van Amsterdam moest volgens deze lidstaten nu snel ter hand worden genomen.

Nederland pleitte in het kader van de bestrijding van de georganiseerde criminaliteit voor de versterking van de integriteit van de overheid in het algemeen en voor een structureel beleid van de EU gericht op de integriteit van de met opsporing belaste diensten zelf.

Europese justitiële ruimte

1. Wederzijdse erkenning

Alle lidstaten die intervenueerden waren van mening dat het concept van wederzijdse erkenning verdere ontwikkeling verdiende. Al naar gelang de lidstaat die intervenueerde, varieerde de prioriteit: voor het burgerlijk recht bijvoorbeeld een erkenningsregeling bij het erfrecht, de erkenning van faillissementsvonnissen, en de wederzijdse erkenning bij familierechtelijke geschillen. Wat betreft wederzijdse erkenning van strafvonnissen stelde Nederland zich op het standpunt dat de Europese Raad zou moeten oproepen tot het implementeren van bestaande instrumenten door vast te leggen dat alle lidstaten de bestaande verdragen voor tenuitvoerlegging van strafvonnissen en voor uitlevering onverwijld dienen te ratificeren. Het concept van wederzijdse erkenning zou volgens Nederland nader uitgewerkt kunnen worden voor de opsporingsfase door een analyse van de verwachte effectiviteit ervan en een inventarisatie van de voorwaarden die aan wederzijdse erkenning dienen te worden gesteld.

2. Toegang tot de rechter

Verschillende lidstaten benadrukten het belang van de verbetering van informatie aan burgers en van rechtsbijstand, en het wegnemen van technische belemmeringen, o.a. door snellere procedures. In dit kader werd ook aandacht gevraagd voor de harmonisatie van procesrecht en conflictenrecht.

3. Toenadering van materieel recht

De meeste lidstaten die op dit punt intervenueerden, waren behoudend: er zou een zorgvuldige afweging van voor- en nadelen moeten plaatsvinden, er zou eerst een haalbaarheidsstudie verricht moeten worden alvorens de harmonisatie van materieel recht ter hand wordt genomen, en er werd op gewezen dat bij harmonisatie van burgerlijk recht de identiteit van iedere lidstaat een gegeven blijft. Tegelijkertijd werd erkend dat een bont tapijt van afzonderlijke maatregelen voorkomen moest worden. Eén lidstaat zag de totstandkoming van een Europees burgerlijk wetboek als einddoel.

Asiel/migratie

1. Eenvormig Europees asielstelsel

Een overgrote meerderheid van lidstaten toonde zich voorstander van de vorming van een eenvormig Europees asielstelsel. Er bestond veel steun voor de multidisciplinaire aanpak van de Werkgroep op Hoog Niveau; de werkzaamheden van dit gremium dienden dan ook te worden voortgezet. Eén lidstaat bepleitte de oprichting van een Europees bureau voor de vluchtelingen, onder te brengen bij de Commissie.

Nederland nodigde de Commissie uit een voorstel in te dienen voor een rechtsinstrument inzake minimumnormen voor asielprocedures. Daarnaast riep Nederland de Commissie op binnen een jaar een studie te presenteren naar een geharmoniseerde Europese asielprocedure. Eén lidstaat benadrukte dat het Verdrag van Amsterdam moest worden toegepast; daarin is sprake van minimumnormen en niet van een eenvormige asielprocedure. Het mandaat van de Werkgroep op Hoog Niveau diende volgens Nederland niet alleen te worden verlengd, maar ook te worden verruimd. Nederland zei zich te blijven inzetten voor de totstandkoming van een stelsel voor tijdelijke bescherming van vluchtelingen en ontheemden. Een evaluatie van de ervaringen met Kosovo zou hier een nuttige bijdrage kunnen vormen.

2. Terugkeerbeleid

Vele lidstaten, waaronder Nederland, spraken zich uit voor de spoedige totstandkoming van terug- en overnameovereenkomsten met landen van herkomst. Zolang dat nog niet op communautair niveau gebeurde, behoorden ook bilaterale overeenkomsten met derde landen tot de mogelijkheden.

3. Bestrijding illegale immigratie en mensensmokkel

De lidstaten die op dit punt intervenueerden, benadrukten de noodzaak van een gecoördineerd optreden, o.a. door informatie-uitwisseling over clandestiene organisaties, de introductie van gelijksoortige sancties in alle lidstaten tegen illegale immigratie, en een versterkte coördinerende rol voor Europol. Een tweetal lidstaten opperde het idee voor een Europees Waarnemingscentrum voor de analyse van migratiestromen.

4. Integratie

Vele lidstaten, waaronder Nederland, waren van mening dat de rechtspositie van duurzaam legaal verblijvende derdelanders versterking behoeft.